

**UCHWAŁA NR X/50/2019
RADY GMINY JELEŚNIA**

z dnia 24 maja 2019 r.

w sprawie przyjęcia Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 dla Gminy Jeleśnia

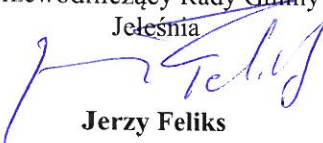
Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. z 2019 r. poz. 506) , art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. 2017 poz. 697 ze zm.) Rada Gminy w Jeleśni uchwała, co następuje :

§ 1. Przyjmuje się Program Wspierania Rodziny na latach 2019 – 2021 dla Gminy Jeleśnia stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Jeleśnia.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy
Jeleśnia



Jerzy Feliks



GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2019 – 2021 w Gminie Jeleśnia

*Podstawę prawną opracowania Programu stanowi treść przepisu art. 176 pkt. 1 ustawy
z 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
(Dz. U z 2018 r. poz.998)*

JELEŚNIA 2019 r.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jeleśnia na lata 2019-2021

Strona 1

SPIS TREŚCI :

WPROWADZENIE	str.3
1. RODZINA PODSTAWOWĄ KOMÓRKĄ SPOŁECZNĄ	str.5
1.1 Podstawowe zagadnienia związane z funkcjonowaniem rodziny.....	str.5
1.2 Przepisy prawne regulujące kwestie rodziny i dziecka.....	str.7
1.3 Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.....	str.9
2. DIAGNOZA I OCENA SYTUACJI RODZIN ZAMIESZKAŁYCH W GMINIE JELEŚNIA.....	str.11
2.1. Diagnoza środowiska lokalnego.....	str.11
2.2. Ludność gminy.....	str.12
2.3. Charakterystyka świadczeniobiorców GOPS.....	str.13
2.4. Oświata.....	str.18
2.5. Zasoby gminy.....	str.18
3. PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE JELEŚNIA	str.21
3.1 Cel główny i cele szczegółowe.....	str.21
3.2 Analiza SWOT	str.25
3.3 Wnioski końcowe	str.27
3.4 Monitoring i ewaluacja programu	str.28
3.5 Podsumowanie	str.29
4. SPIS TABEL.....	str.30
5. BIBLIOGRAFIA.....	str.31
6. ZASOBY INTERNETOWE	str.32

WPROWADZENIE

Rodzina polska ulega nieustannym przemianom i dzieje się to na wielu płaszczyznach poczynając od zmian w samej strukturze, modelu funkcjonowania czy też pod względem ekonomii życia. Na przeobrażenia życia rodzinnego miały wpływ i mają nadal czynniki wewnętrzne takie jak m.in. trwałość i jakość relacji, więzi pomiędzy poszczególnymi członkami rodziny, zaradność życiowa w tym szczególnie zwrócić należy uwagę na posiadane umiejętności opiekuńczo -wychowawcze oraz sposób w jaki wspólnota osób radzi sobie ze stawianiem czoła współczesnym problemom. Czynnikiem który niestety negatywnie naznacza obecne ogniska domowe jest wyalienowanie poszczególnych jej członków. Jest to spowodowane brakiem dialogu oraz trudnością w spędzaniu razem czasu wolnego.

Cywilizacja czasów współczesnych stawia człowieka w postawie dyspozycyjności i tzw. ciągłego „zabiegania”, jest to poniekąd związane z intensywnym tempem zmian które w sposób mimowolny wywierają negatywny wpływ na funkcjonowanie rodzin. Z jednej strony człowiek ma dostęp do nowych zdobyczy techniki i dobrodziejstw niedostępnych dla ubiegłych pokoleń z drugiej strony potrzeba konsumpcjonizmu osiąga rozmiary przekraczające możliwości finansowe większości wspólnot domowych.

Do najbardziej charakterystycznych wyzwań i problemów współczesnych rodzin należą:

- Deprywacja materialna prowadząca do ubóstwa
- Problemy z uzyskaniem satysfakcjonującej pracy.
- Niezaradność życiowa.
- Choroby cywilizacyjne (depresja) i niepełnosprawność.
- Przemoc w rodzinie oraz uzależnienie od alkoholu i środków psychoaktywnych.
- Migracja zarobkowa (euro sieroctwo).
- Rozwody.
- Zadłużenie.

Dla wielu rodzin które znalazły się w sytuacji problemowej znaczącą rolę pełni wsparcie państwa i jego instytucji w tym Ośrodków Pomocy Społecznej i innych partnerów społecznych. Trudno odmówić prawdy stwierdzeniu, że rodzina jest ważnym wręcz integralnym elementem każdego zdrowego społeczeństwa. Wraz z rozwojem rośnie też społeczna świadomość wartości i roli rodziny w wymiarze powszechnym. Wzrasta wrażliwość na objawy dysfunkcyjności wspólnot rodzinnych ze szczególnym uwzględnieniem sytuacji dziecka w jej strukturach. Powstają programy i działania mające na

celu przywrócić prawidłowe funkcjonowanie ognisk domowych doświadczonych szeroko rozumianymi zaburzeniami.

Należycie funkcjonująca rodzina daje jej poszczególnym członkom poczucie bezpieczeństwa, miłość i akceptację, a to owocuje jej wszechstronnym i prawidłowym rozwojem.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny powstał z myślą o rodzinach zmagających się z trudnościami w prawidłowym wypełnianiu swoich funkcji. Niezwykle istotnym aspektem przedmiotowego Programu jest wypracowanie metod skutecznej pomocy środowiskom rodzinnym ze szczególnym uwzględnieniem ochrony dzieci i przysługującym im praw. Dlatego też koniecznym wydaje się zaproponowanie we wnioskach końcowych konkretnych rozwiązań zmierzających do pomocy rodzinom.

1. RODZINA PODSTAWOWĄ KOMÓRKĄ SPOŁECZNĄ

1.1 Podstawowe zagadnienia związane z funkcjonowaniem rodziny.

Jak już wskazano we wprowadzeniu rodzina jest pierwotną i podstawową komórką społeczną.

W. Okoń określa rodzinę jako: „...małą grupę społeczną składającą się z rodziców, ich dzieci i krewnych, rodziców łączy więź małżeńska, rodziców z dziećmi - więź rodzicielska, stanowiąca podstawę wychowania rodzinnego, jak również więź formalna określająca obowiązki rodziców i dzieci względem siebie”.¹

Kluczowym słowem tej definicji jest słowo więź czyli to co to, co łączy lub jednoczy ludzi ze sobą. Zachowanie więzi jest obecnie najtrudniejszym wyzwaniem współczesnego małżeństwa czy też rodziny tworzonej na zasadzie partnerstwa. Badania nad rodziną znajdują się nieustannie w kręgu zainteresowania wielu naukowców i specjalistów w tym socjologów, psychologów i pedagogów którzy badają te środowiska pod kątem pozytywnych doświadczeń ale także niestety ze względu na coraz powszechniejsze rozpady małżeństw czy związków o charakterze partnerskim.

W niniejszym Programie rodzina będzie rozumiana zgodnie z definicją zawartą w Ustawie o świadczeniach rodzinnych i brzmi ona następująco „ Zgodnie z przepisem art. 3 pkt 16 ustawy o świadczeniach rodzinnych, przez rodzinę rozumie się odpowiednio następujących członków rodziny: małżonków, rodziców dzieci, opiekuna faktycznego dziecka oraz pozostające na utrzymaniu dzieci w wieku do ukończenia 25. roku życia, a także dziecko, które ukończyło 25. rok życia legitymujące się orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności, jeżeli w związku z tą niepełnosprawnością przysługuje świadczenie pielęgnacyjne lub specjalny zasiłek opiekuńczy albo zasiłek dla opiekuna, o którym mowa w ustawie z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j.: Dz. U. Z 2017 r., poz. 2092), przy czym do członków rodziny nie zalicza się dziecka pozostającego pod opieką opiekuna prawnego, dziecka pozostającego w związku małżeńskim, a także pełnoletniego dziecka posiadającego własne dziecko .²

Rodzaje i typy rodzin zmieniały się na przestrzeni wieków w zależności od sytuacji ekonomicznej i politycznej w danym kraju, regionie czy też konkretnym obszarze zamieszkania. Kształt formalny rodziny wpływał na jej funkcjonowanie w społeczeństwie. Najbardziej popularne typy rodzin to : wielopokoleniowe, małe (nuklearne), robotnicze, inteligentkie, zrekonstruowane, egalitarne zwane także partnerskim.³

W tym miejscu warto nadmienić o funkcjach jakie realizuje rodzina a są one określane na podstawie celów jakie realizują, skutków działań oraz zachowań.

1 <https://szkolnictwo.pl/index.php?id=PU7247>

2 <https://doradcawpomocypolecznej.pl/arttykul/definicja-rodziny-w-przepisach-o-swadczeniach-rodzinnych-i-swadczeniu-wychowawczym>

3 <http://www.wos.org.pl/rodzina-jej-typy-i-funkcje.html>

Podstawowe kryterium wyodrębniania funkcji rodziny dzieli je na osobowe oraz instytucjonalne i tak do funkcji osobowych, które dotyczą rodziny jako grupy społecznej należą:

- *Funkcja małżeńska*- w której małżonkowie wzajemnie zaspokajają swoje potrzeby intymne.
- *Funkcja rodzicielska*- która ma zaspokajać potrzeby uczuciowe rodziców i ich potomstwa.
- *Funkcja braterska*-wypełniająca potrzeby uczuciowe rodzeństwa.

Do funkcji instytucjonalnych zaliczymy:

- *Ekonomiczno- materialna* - polegającą na dążeniu do zapewnienia rodzinie niezbędnym do życia warunków materialno- bytowych.
- *Prokreacyjna lub biologiczna* - zmierzająca do zapewnienia ciągłości biologicznej rodzinie i społeczeństwu.
- *Opiekuńczo- wychowawcza* - zapewniająca w razie takiej potrzeby poczucie bezpieczeństwa, wsparcie, opiekę i pomoc poszczególnym członkom rodziny.
- *Kulturowa zwana także socjalizującą*, która przygotowuje dzieci do pełnienia określonych ról społecznych oraz właściwe wejście w życie dojrzałe poprzez zapoznanie się z wartościami kulturowymi.
- *Integracyjna*- prowadząca do społecznej kontroli zachowań członków rodziny.
- *Stratyfikacyjna (klasowa)*_, funkcja ta prowadzi rodzinę w kierunku zagwarantowania jej określonego statusu społecznego, przynależności do określonej grupy społecznej i właściwego startu życiowego.
- *Religijna*- jest nastawiona na przekazywanie w ramach współżycia rodzinnego, wzorów zachowań i wartości religijnych dzięki którym dziecko będzie wchodzić właściwie w interakcje z otoczeniem z poszanowaniem wszelkich norm prawnych i obyczajów.
- *Emocjonalno-ekspresyjna*- ma na celu dążenie do zaspokajania potrzeb uczuciowych rodziców i dzieci, żyjąca w ten sposób rodzina zapewnia sobie wzajemnie miłość i poczucie bezpieczeństwa, obecnie funkcja ta jest realizowana w niskim stopniu.
- *Kontrolna*- podlega coraz większym ograniczeniom, wynika to z pozostawania w anonimowości jednostki będące poza domem i zwiększeniu czasu przebywania poza nim oraz postępującej autonomizacji poszczególnych członków rodziny.
- *Rekreacyjno-towarzyska*- wbrew pozorom funkcja ta jest bardzo ważna i właściwie realizowana przyczynia się do integracji rodziny. Umiejętność czynnego i twórczego spędzania wolnego czasu przez rodzinę pozwala wszystkim jej członkom lepiej się poznać.⁴

Wymienione funkcje prowadzą do powstawania w środowisku rodziny różnego rodzaju więzi, dotyczy to płaszczyzny wewnątrz rodzinnej jak i ogólnie społecznej. Jednakże biorąc pod

4 Ostrouch-Kamińska J.: *Rodzina partnerska jako relacja współzależnych podmiotów. Studium socjopedagogiczne narracji rodziców przeciwieństwami*. Kraków 2011 str.86-87

uwagę historię człowieka jako obywatela świata na pierwszy plan wysuwa się rola prokreacyjno- biologiczna i opiekuńczo wychowawcza. Podstawowym celem rodziny staje się przekazanie ciągłości biologicznej następnie przygotowywanie dzieci do wejścia w życie społeczne. Pielęgnowanie ich i wychowanie oraz zapewnienie im odpowiedniego startu życiowego. Także nauki, umiejętnego prowadzenia gospodarstwa domowego, zaspokajającego potrzeby członków rodziny.

1.2 Przepisy prawne regulujące kwestie rodziny i dziecka.

Rodzina i dziecko posiadają szczególne miejsce w regulacjach prawnych. Istnieje wiele aktów prawnych regulujących kwestie ochrony rodziny i dziecka na gruncie prawa międzynarodowego i krajowego: w deklaracjach, konwencjach, ustawach oraz rozporządzeniach, strategiach a także przyjętych programach. Nadrzędnym celem wszystkich aktów prawnych jest ochrona rodzin, podstawowych praw i dóbr wszystkich jej członków w tym dzieci. Pomoc w zaspokajaniu potrzeb i rozwiązywaniu problemów a także tworzenie optymalnych warunków dla rozwoju rodziny.

Na szczeblu międzynarodowym prawa rodziny i dziecka zostały zagwarantowane w następujących aktach prawnych ONZ :

- Karta Narodów Zjednoczonych z 1945 r
- Powszechna Deklaracja Praw Człowieka z 1948 r
- Deklaracja Praw dziecka z 1924 r
- Deklaracja Praw dziecka z 1959 r
- Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych z 1966 r
- Konwencja o Prawach Dziecka z 1989 r
- Konwencja w sprawie zakazu stosowania tortur oraz innego okrutnego, niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karania z 1989 r

Również Unia Europejska podjęła się regulacji prawnej dotyczącej kwestii rodziny i dziecka. Najważniejsze z tych dokumentów to :

- Konwencja o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności zawarta przez państwa członkowskie Rady Europy z 1950 r
- Europejska Konwencja o wykonywaniu praw z 1996 r
- Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej z 2000 r
- Konwencja w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi z 2005 r
- Europejska karta społeczna z 1961 r.

Krajowy system ochrony dziecka został określony w następujących aktach prawnych.

- Konstytucja RP z 1996 r.(Dz. U. z 1997 r., Nr 78, poz. 483 ze zm.)
- Ustawa o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz.U. 1987 nr 21 poz. 123)
- Ustawa o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2000 r. , Nr 6, poz. 69 ze zm.)

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2004 r., Nr 64, poz. 593 ze zm.)
- Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2003 r., Nr 128, poz. 1175 ze zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 ze zm.)
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz.U. 1982 nr 35 poz. 228)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks karny (Dz. U. z 1997 r., Nr 88, poz. 553 ze zm.)
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 1997 r., Nr 89, poz. 555 ze zm.)
- Ustawa z dnia 20 maja 1971 r. kodeks wykroczeń (Dz.U. 1971 nr 12 poz. 114).
- Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 1964 r., Nr 9, poz. 59 ze zm.)
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011 r nr.149, poz. 887 ; tekst jednolity : Dz.U. z 2016r poz. 575 z późn.zm.)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2012 r poz.124 z późn.zm);
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2012 r , poz. 1356 z późn.zm).
- Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z 8 marca 2005 r w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży (Dz.U. z 2005 r nr.43, poz.418 z późn.zm).
- Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tekst jednolity : Dz.U z 2016 r. poz.157 z późn.zm).
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. z 1994r. nr.11, poz.535 z późn.zm).
- Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (Dz.U. z 2014 r. poz.1863 z późn.zm).
- Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz.U. z 2016 r. poz.195 z późn.zm).
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2013 r. poz.594 z późn.zm).

Uzupełnieniem powyższych aktów prawnych są lokalne strategie i programy tworzone i realizowane na szczeblu powiatowym i gminnym i są to m.in.

- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Żywieckim (uchwała Rady Powiatu w Żywcu z dnia 28 lutego 2005 r . nr XXVII 290/05).

- Strategia zrównoważonego Rozwoju Społeczno – Ekonomicznego Powiatu Żywieckiego na lata 2016 – 2020 (uchwała rady Powiatu z dnia 29 grudnia 2005r. nr XXVII 389/05).
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Jeleśnia na lata 2013-2017

1.3 Zadania gminy w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej.

Gmina, jako jednostka administracyjna zobowiązana jest do realizacji zadań wyznaczonych w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.⁵

Powyższa ustawa jest pochodną ustawy o pomocy społecznej. Wprowadzono w niej jednak nowe, kompleksowe regulacje w zakresie udzielania rodzinom pomocy innej niż finansowa. Ustawa normuje organizację systemu pieczy zastępczej, postępowania adopcyjnego oraz podział kompetencji w tym zakresie na szczeblu samorządowym: gminy, powiatu i województwa.

System wspierania rodziny i pieczy zastępczej został utworzony ze względu na:

- *„dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową, dla zapewnienia ochrony przysługujących im praw i wolność,*
- *dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci,*
- *przekonanie, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.*

W wyniku wspomnianego przeorganizowania systemu opieki zastępczej powstały instytucjonalne oraz rodzinne formy pieczy a zalicza się do nich :

- ◆ Rodzina zastępcza : spokrewniona; niezawodowa; zawodowa w tym zawodowa pełniąca funkcje pogotowia rodzinnego i zawodowa specjalistyczna.
- ◆ Rodzinny dom dziecka.

Instytucjonalna piecza zastępcza jest sprawowana w formie :

- ◆ Placówki opiekuńczo wychowawczej, regionalnej placówki opiekuńczo terapeutycznej , interwencyjnego ośrodka preadopcyjnego.

Rodzinom przeżywającym trudności opiekuńczo wychowawcze przydziela się do pomocy Asystenta rodziny pełniącego rolę „przyjaciela rodziny” „przewodnika przez trudności dnia codziennego” który będzie prowadził planowaną i metodyczną pracę z rodzicami i dziećmi we współpracy z innymi podmiotami i jednostkami. W zależności od stopnia trudności i wykonywanych zadań asystent może współpracować z 15 rodzinami.

⁵ Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz.U. z 2011 r poz.149, poz. 887, tekst jednolity: Dz.U. z 2016 r .poz 574 z późn.zm).

W czasie wspólnych działań z członkami rodziny:

- ✓ pomaga odnaleźć to, co w rodzinie jest dobre, co potrafią i kto oraz gdzie może im pomóc,
- ✓ doradza jak pielęgnować niemowlę, opiekować się i wychowywać dzieci, żeby były szczęśliwe i słuchały poleceń rodziców,
- ✓ pomaga w codziennej organizacji dnia rodziny, znajdowania sposobów spędzania wspólnego czasu rodziny,
- ✓ pokazuje jak sprawnie wykonywać obowiązki domowe,
- ✓ doradza jak zarządzać pieniędzmi,
- ✓ informuje jak działają urzędy, placówki wsparcia rodziny i dziecka,
- ✓ wyjaśnia jak wypełniać dokumentację oraz realizować sprawy urzędowe,
- ✓ wspiera w kontaktach z pracownikami szkoły, przedszkola, sądu, poradni, przychodni, policji, urzędów i innych instytucji,
- ✓ pomaga podnieść kwalifikacje zawodowe i znaleźć pracę,
- ✓ chroni dzieci przed niebezpiecznymi zachowaniami dorosłych.

W Gminie Jeleśnia jest obecnie zatrudniony jeden Asystent rodziny. Współpracuje z siedmioma rodzinami w systemie stałym oraz z jedną w charakterze monitoringu po zakończeniu współpracy. W rodzinach jest aktualnie 32 dzieci, siedmioro dzieci przebywa w rodzinnej pieczy zastępczej. Dwie rodziny są środowiskami niepełnymi w których matki samotnie wychowują dzieci . W dwóch przypadkach samotne matki starają się o powrót dzieci do domu z rodzinnej pieczy zastępczej.

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oprócz funkcji Asystenta rodziny daje możliwość zatrudniania przez gminy rodzin wspierających, których zadaniem jest udzielanie wsparcia rodzinom w wypełnianiu ich funkcji przy wykorzystaniu własnego doświadczenia, umiejętności radzenia sobie w życiu. Zmiany ustawowe objęły także tworzenie i finansowanie przez gminy placówek wsparcia dziennego (w formie opiekuńczej i edukacyjnej) należą do nich wszelkie kluby i koła zainteresowań, świetlice, ogniska wychowawcze.

Urzędy Gminy mają obowiązek uczestniczenia w kosztach umieszczenia i pobytu dziecka w rodzinnej lub instytucjonalnej pieczy zastępczej które kształtują się w następujący sposób :

- 10 % w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej
- 20 % w drugim roku pobytu
- 50 % w trzecim i kolejnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Opracowanie i realizacja 3 letnich gminnych programów wspierania rodzin jest jednym z obowiązkowych zadań instytucji do tego powołanych w tym przypadku Urzędu Gminy Jeleśnia. Do obowiązkowych zadań należy także tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji Asystentów rodzin, sporządzanie sprawozdań finansowych, prowadzeni monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczej.

2. DIAGNOZA I OCENA SYTUACJI RODZIN ZAMIESZKAŁYCH W GMINIE JELEŚNIA.

2.1. Diagnoza środowiska lokalnego.

Do kompleksowego i dogłębnego zbadania problematyki rodziny niezbędne było by przeprowadzenie szeregu badań o charakterze socjologicznym, psychologicznym i pedagogicznym ukierunkowanych na konkretny cel. Wydaje się ważne aby w przyszłości tworzenie Gminnego Planu Wspierania Rodziny mogło odbywać się w oparciu o informacje z badań społecznych (w ramach badań ogólnopolskich lub badań uczelnianych).

Z uwagi na fakt, że obecnie nie dysponujemy takimi danymi przybliżenie istoty i specyfiki problemów rodzin mieszkających w Gminie Jeleśnia dokonane zostanie z perspektywy instytucjonalnej, której podstawą były badania dokumentów: sprawozdań, rejestrów instytucji, danych statystycznych Urzędów, oraz konsultacji społecznych z wybranymi specjalistami współpracującymi bezpośrednio z rodzinami w ich środowisku (kuratorzy zawodowi i społeczni, pedagodzy, psychologzy, pracownicy społeczni, dzielnicowi i asystenci rodziny).

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełniania tych funkcji lub profilaktyki zapobiegającej powstawaniu problemów w rodzinie w przypadku ich wczesnego ujawnienia. Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizacji pieczy zastępczej, w zakresie ustalonym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej. Obowiązek ten jednostki samorządu terytorialnego oraz organy administracji rządowej realizują w szczególności we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i ich organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Zadania z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej są realizowane zgodnie z zasadą pomocniczości. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2019 – 2021 jest utworzenie spójnego systemu wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych, w celu przywrócenia im zdolności do prawidłowego funkcjonowania, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Działania realizowane w ramach programu będą skoncentrowane na dzieciach i całych rodzinach, również w sytuacjach, gdy dzieci zostaną umieszczone poza rodziną biologiczną, w celu odzyskania przez nią funkcji opiekuńczych.

Praca z rodziną winna być połączona z jej własną aktywnością. Organizując różnorodne formy pomocy na rzecz rodziny wieloproblemowej, należy konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Należy ją wspierać i wspomagać tak, aby przywrócić jej prawidłowe funkcjonowanie. Stąd podstawowym założeniem Programu jest wsparcie rodziny naturalnej oraz eliminowanie takich sytuacji, kiedy dziecko musi opuścić własną rodzinę.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jeleśnia na lata 2019 – 2021 powstał w oparciu o diagnozę problemów rodzin z terenu gminy Jeleśnia , przeżywających trudności opiekuńcze i wychowawcze, opracowaną m.in. na podstawie danych statystycznych pochodzących ze źródeł ewidencji ludności Urzędu Gminy w Jeleśni, rejestrów i sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni z danych placówek Oświatowych w Jeleśni. Punktem wyjścia do określenia zadań Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest analiza danych o osobach i rodzinach objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Dla potrzeb opracowania niniejszego Programu zebrano informacje nt. liczby mieszkańców, ilości dzieci z terenu gminy, skali korzystania ze świadczeń pomocy społecznej, a także innych świadczeń udzielanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni, sytuacji osób bezrobotnych.

2.2. Ludność gminy.

Jeleśnia jest gminą wiejską. Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku, gminę zamieszkiwało **13315** mieszkańców, z czego 50.30 % stanowią kobiety i 49.70 % stanowią mężczyźni. Ludność gminy i ich wiek obrazuje zestawienie poniżej.

Tabela nr 1. Liczba ludności

Wyszczególnienie		Liczba osób wg stanu na dzień		
		31.12.2016	31.12.2017	31.12.2018
Ogółem:	zameldowani	13430	13373	13315
	kobiety	6772	6746	6698
	mężczyźni	6658	6627	6617
w tym	przedprodukcyjnym	2518	2488	2466
	kobiety	1224	1204	1190
	mężczyźni	1294	1284	1276
	produkcyjnym	8378	8308	8226
	kobiety	3890	3864	3817
	mężczyźni	4488	4444	4409
	poprodukcyjnym	2534	2577	2623
	kobiety	1658	1678	1691
	mężczyźni	876	899	932

Źródło: na podstawie danych pozyskanych z Urzędu Gminy w Jeleśni.

W strukturze społecznej mieszkańców gminy Jeleśnia , odnotowuje się zmniejszającą liczbę osób w wieku przedprodukcyjnym w 2018r **2466** osób tj. dzieci i młodzież do 18-go roku życia. W roku 2018 r. liczba mieszkańców w wieku 60 lat i więcej stale rośnie i w przypadku kobiet wyniosła **1691**, natomiast mężczyzn w wieku 65 lat i więcej liczba wyniosła **932**. Na podstawie powyższych danych zidentyfikowano tendencje demograficzne Gminy Jeleśnia , tj. m.in.:

- Zmniejszająca się liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym (od **2518** osób - w 2016 r. do **2466** w 2018 r. (spadek o 52 osoby).
- Spadek osób w wieku produkcyjnym z **8378** osób w 2016 r. do **8226** osób w 2018r. (zmniejszenie o 152 osoby) .

- Wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym z **2534** w roku 2016 do **2623** w roku 2018r (zwiększenie o 89 osób).

Tabela nr 2. Przyrost naturalny ludności:

Wyszczególnienie	Liczba osób		
	2016	2017	2018
Liczba urodzeń żywych	130	127	116
Liczba zgonów	140	171	176
kobiety	63	80	91
mężczyźni	77	91	85
Przyrost naturalny	-10	-44	-60

Źródło: na podstawie danych Urzędu Gminy w Jeleśni.

Zauważalny jest ujemny przyrost naturalny którego różnica pomiędzy rokiem 2016 a 2018 wynosi minus pięćdziesiąt.

2.3 Charakterystyka świadczeniobiorców GOPS

W przypadkach, gdy rodzina nie podołała problemom codziennego życia i jej funkcjonowanie w obecnym stanie stało się niemożliwe, należy podjąć interwencję polegającą na zapewnieniu bezpieczeństwa dla wszystkich jej członków, a ponadto podjąć pracę na rzecz przywrócenia zdolności rodziny do prawidłowego funkcjonowania. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni udziela pomocy finansowej na potrzeby bieżące dla zapewnienia rodzinom tzw. minimum egzystencji oraz wsparcia socjalnego i środowiskowego.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni jest głównym realizatorem zadań pomocy społecznej. Ponadto realizuje inne zadania mające na celu wsparcie rodziny, a w szczególności należące do kompetencji gminy na podstawie ustaw:

- ✓ o świadczeniach rodzinnych;
- ✓ o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ✓ o dodatkach mieszkaniowych.
- ✓ o pomocy materialnej dla uczniów
- ✓ o dodatkach energetycznych.
- ✓ Karty Dużej Rodziny
- ✓ o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci.
- ✓ Dobry start

Pomoc społeczna jest elementem składowym systemu zabezpieczenia społecznego. Stosowanie do art. 2 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej jest ona instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Na przestrzeni lat 2016 – 2018 głównymi przesłankami korzystania z pomocy społecznej w gminie Jeleśnia w latach były:

Tabela 3. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Jeleśnia w latach 2016- 2018

Powód przyznania pomocy	2016 rok			2017 rok			2018 rok		
	ogółem rodziny		osób w rodzinach	ogółem rodziny		osób w rodzinach	ogółem rodziny		osób w rodzinach
		w tym na wsi			w tym na wsi			w tym na wsi	
Ubóstwo	195	195	450	172	172	362	185	185	400
Sieroctwo	1	1	6	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	5	5	8	6	6	8	3	3	3
Potrzeba ochrony macierzyństwa	31	31	188	30	30	165	33	33	182
w tym: wielodzietność	28	28	177	23	23	137	25	25	147
Bezrobocie	146	146	405	124	124	297	161	161	318
Niepełnosprawność	92	92	190	82	82	144	83	83	162
Długotrwała lub ciężka choroba	101	101	251	87	87	196	105	105	238
Bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych ogółem	27	27	94	23	23	91	24	24	87
w tym:	9	9	29	10	10	31	10	10	32
rodziny niepełne:									
rodziny wielodzietne:	7	7	42	6	6	36	5	5	28
Przemoc w rodzinie	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Alkoholizm	10	10	28	7	7	16	8	8	23
Narkomania	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trudności w przystosowaniu się po opuszczeniu zakładu karnego	3	3	3	2	2	2	0	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zdarzenia losowe	1	1	2	2	2	3	5	5	18
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	1	1	2	2	2	5
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0	0	0	0

źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Powodami przyznania pomocy społecznej w latach 2016 – 2018 w Gminie były w szczególności: ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz długotrwała choroba. W 2018 r. z powodu ubóstwa pomoc skierowano do 185 rodzin. Liczba w latach poprzednich podlegała niewielkim wahaniom, a najwyższy poziom osiągnęła w roku 2016 r 195 rodzin i sukcesywnie spada. Ze względu na niepełnosprawność największą liczbę rodzin objęto pomocą społeczną w roku 2016 (92). Istotnym powodem udzielenia pomocy społecznej była również bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Liczba rodzin, którym udzielono pomocy z tego tytułu ulegała wahaniom (2016 r. - 27 , 2017 r. – 23 , 2018r .24 rodzin i widać niewielkie wahania w tym wskaźniku). Po spadku w roku 2017 wzrosła na nowo liczba osób objętych wsparciem z powodu długotrwałej choroby (2016 r. – 101 , 2017r. –87 , 2018 r. – 105 rodzin).

Tabela 4. Typy rodzin objętych pomocą społeczną

		2016		2017		2018	
		ogółem	Liczba osób w rodzinach	ogółem	Liczba osób w rodzinach	ogółem	Liczba osób w rodzinach
Rodziny z dziećmi		60	301	52	251	56	265
liczba dzieci	1	8	26	7	22	11	35
	2	20	83	17	67	17	68
	3	15	75	16	81	17	87
	4	11	69	7	42	8	50
	5	3	22	3	21	0	0
	6	2	16	1	8	2	16
	7 i więcej	1	10	1	10	1	9
w tym: rodziny niepełne		30	95	26	81	28	92
liczba dzieci	1	16	35	14	32	13	28
	2	6	20	6	18	4	11
	3	4	17	3	12	7	29
	4 i więcej	4	23	3	19	4	24

źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Dokonując szczegółowej analizy typów rodzin objętych pomocą społeczną zauważyć można, iż pomoc kierowano przede wszystkim do rodzin i jednym, dwojgiem lub trójką dzieci., było to w sumie 45 rodzin. Niewielki odsetek ogółu rodzin korzystających z pomocy stanowiły natomiast rodziny wielodzietne (rodziny z siedmiorgiem i więcej dzieci to zaledwie jedna rodzina, z ogółu do których skierowano pomoc. W przypadku pomocy świadczonej na rzecz rodzin niepełnych w 2018 r. pomocą najczęściej obejmowane były rodziny niepełne z jednym dzieckiem.

Od 2012 r. ważnym narzędziem wspierającym rodzinę jest usługa asystenta rodziny. Asystent rodziny podczas spotkań, które odbywają się w miejscu zamieszkania rodziny, bądź w miejscu wyznaczonym przez rodzinę, świadczy pomoc w nabyciu umiejętności przy wykonywaniu najprostszycy czynności, które składają się na proces prowadzenia gospodarstwa domowego, zapewnienia odpowiedniej opieki nad dziećmi, a także nabywania umiejętności opiekuńczo-wychowawczych oraz odbudowywania więzi rodzinnych.

Od 1 stycznia 2017 r. został poszerzony zakres pracy asystenta rodziny, któremu przypisano zadania mające na celu kompleksowe wsparcie, wynikające z połączenia zadań asystenta rodziny na podstawie ustawy o wspieraniu rodziny z ustawą i Programem „Za życiem”.

Ustawa „Za życiem” określa m.in. uprawnienia do jednorazowego świadczenia z tytułu urodzenia dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę dziecka zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu.

Tabela 5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny.

Rok	Liczba asystentów rodziny	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba dzieci w rodzinach	Liczba rodzin zobowiązanych przez Sąd do współpracy z asystentem rodziny
2017	2	8	52	39	3
2018	2	8	52	39	3

Źródło: dane własne GOPS

Objęcie rodziny usługą asystenta rodziny oraz praca instytucji na rzecz rodzin nie zawsze przynosi zamierzone cele. Gotowość rodziny i jej aktywność, a przede wszystkim otwartość na wprowadzenie zmian dają gwarancję przywrócenia rodzinie zdolności do prawidłowego wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 6. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jeleśnia w latach 2016 – 2018

Lata	ludność w Gminie Jeleśnia (dane z UG)	osoby objęte pomocą społeczną	% wszystkich mieszkańców Gm. Jeleśnia	liczba rodzin objętych pomocą społeczną
2016	13385	387	2.89 %	251
2017	13360	369	2.76 %	225
2018	13315	344	2.58 %	243

źródło: Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni.

Od kilku lat budżety domowe rodzin dość poważnie zasilają świadczenia wychowawcze 500+ wypłacane na każde drugie i kolejne dziecko lub również na pierwsze dziecko w przypadku spełnienia kryterium dochodowego.

Zgodnie z zapisami ustawowymi wysokość tych świadczeń nie jest uwzględniana w dochodzie rodziny ubiegającej się o świadczenia z pomocy społecznej. Poniżej dane dot. realizacji świadczeń.

Tabela 7. Wydatki na świadczenia wychowawcze 500+, oraz realizacja programu „Dobry start”

L.p.	Rodzaj Świadczenia			2017		2018	
		Liczba rodzin	Liczba dzieci	kwota	Liczba rodzin	Liczba dzieci	kwota
1.	Świadczenia wychowawcze 500+	1019	2182	8 685 372,78 zł	960	2057	8 117 885,11 zł
	w tym: na I dziecko	714	1292	3 247 291,23 zł	658	1184	3 000 124,81zł
2.	Świadczenia „dobry start” 300+	-----	-----	-----	1102	1649	494 400,00 zł

Źródło: dane własne GOPS

Widoczna jest tendencja spadkowa liczby rodzin korzystających z zasiłku 500 Plus na przestrzeni lat 2017 – 2018r., notuje się spadek na poziomie 59 rodzin.

Tabela 8. Wydatki na świadczenia rodzinne finansowane z dotacji budżetu państwa oraz liczba świadczeń.

L.p.	Rodzaj Świadczenia	2017		2018	
		Ilość świadczeń	kwota	Ilość świadczeń	kwota
1.	Zasiłki rodzinne	10 455	1 187 350,00 zł	10166	1 127 713,03 zł
2.	Dodatki do zasiłków rodzinnych, z tego z tytułu:	5 482	685 274,06 zł	5212	638 857,32 zł
3.	Zasiłki pielęgnacyjne	3 276	501 228,00 zł	3237	515 505,14 zł
4.	Świadczenia pielęgnacyjne	443	618 200,20 zł	486	715 742,00 zł
5.	Specjalny zasiłek opiekuńczy ZDO	255	131 325,10 zł	240	127 930,40 zł
6.	Jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	107	107 000,00 zł	97	97 000,00 zł
7.	Świadczenia rodzicielskie	339	306 974,95 zł	321	301 671,30 zł
8.	Świadczenia „Za życiem”	3	12 000,00 zł	1	4 000,00 zł

Źródło: dane własne GOPS.

Kolejna malejąca wartością jest ilość i kwota wypłacanych zasiłków rodzinnych odnotowano spadek liczby korzystających z pomocy o **289** rodzin, wypłacono mniej świadczeń **59 636,97** złotych.

Istotnym programem kierowanym do rodzin, jest Karta Dużej Rodziny która polegający na przyznaniu korzystniejszego od ogólnie obowiązującego dostępu do towarów, usług lub innych form działalności. Ulgi i zniżki oferują instytucje państwowe podległe ministerstwom oraz podmioty prywatne na podst. pisemnej umowy z Ministerstwem Pracy. Od 2014 r. łącznie zrealizowano wnioski : wydano Kart dla rodziców i dzieci. Najwięcej rodzin korzystających z programu z 3 dzieci - , z 4 dzieci - rodzin, z 5 dzieci - rodziny, 6 dzieci - rodzina, z 7 i więcej - rodziny.

Spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej jest rezultatem wypłaty świadczenia wychowawczego realizowanego zgodnie z Programem „Rodzina 500+”. Powyższe dane wskazują, iż realizacja wypłaty świadczenia wychowawczego zasadniczo wpłynęła na poziom funkcjonowania rodzin na terenie tut. Gminy co w konsekwencji spowodowało spadek liczby osób korzystających ze świadczeń z pomocy społecznej. Realizacja programu przyniosła zdecydowaną poprawę warunków materialnych rodzin, skutkującą zmniejszeniem liczby osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej i z pomocy w postaci dożywiania.

2.4 Oświata

Tabela 9. Liczba dzieci w placówkach oświatowych na terenie Gminy Jeleśnia.

Lp.	Placówka	Gmina Jeleśnia	
		2017 r.	2018 r.
1.	Zespół Szkół nr 1 Jeleśnia + przedszkole	283	282
2.	Zespół Szkół nr 2 Jeleśnia + przedszkole	254	234
3.	Zespół Szkół nr 3 Krzyżowa + przedszkole	146	137
4.	Zespół Szkół nr 4 w Sopotni W + przedszkole	193	189
5.	Zespół Szkół nr 5 Korbielów + przedszkole	94	88
6.	Zespół Szkół nr 6 Sopotnia M + przedszkole	124	125
7.	Zespół Szkół nr 7 Przyborów +Przedszkole	166	159
8.	Zespół Szkolno - Przedszkolny Pewel Wielka	106	111
9.	Szkoła Podst. nr 1 w Pewli Wielkiej	52	57
10.	Szkoła Podst. w Mutnem	37	36
Razem:		1455	1405

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z placówek oświatowych.

2.5. Zasoby gminy.

Współczesna rodzina w wyniku przeobrażeń narażona jest na szereg przeszkód we właściwym funkcjonowaniu dlatego wychodząc temu naprzeciw w Gminie Jeleśnia powstaje Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2019-2021 by nieść pomoc rodzinom zagrożonym oraz z konieczności dostosowania aktualnie obowiązującego prawa w obszarze pomocy dziecku i jego rodzinie.

Program będzie służył realizacji gminnej polityki rodzinnej zapraszając do działania szereg podmiotów współpracujących ze sobą na rzecz wspierania rodziny i dziecka.

Poniżej wymieniono instytucje podejmujące statutowe czynności ukierunkowane na to środowisko.

- **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni** : Głównym celem działania OPS jest ograniczanie marginalizacji osób i rodzin, pomoc w zaspokojeniu ich niezbędnych potrzeb i umożliwienie im życia w warunkach odpowiadających godności człowieka. Ośrodek realizuje zadania z ustawy o pomocy społecznej (pracę socjalną przyznawanie i wypłatę zasiłków, dożywianie dzieci w szkołach, specjalistyczne poradnictwo oraz zadania m.in. z zakresu ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ponadto jednostka zajmuje się pomocą materialną dla uczniów tj. przyznawaniem i wypłatą stypendiów. Do zadań Ośrodka należy również realizacja świadczeń rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, Karty Dużej Rodziny. Tut. Ośrodek realizuje również zadania związane z obsługą i realizacją wypłaty świadczenia wychowawczego z Programu „Rodzina 500+”. Pracy Ośrodka przyświeca potrzeba realizacji zadań opartych na zasadzie pomocniczości, w której pomoc nakierowana jest na wykorzystanie zasobów własnych rodziny, na wsparciu osoby w rodzinie i w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu możliwości otoczenia. Takie działania to nic innego jak praca socjalna, która jest prowadzona z osobami

i rodzinami w celu rozwinięcia lub wzmocnienia ich zasobów wewnętrznych tj. umiejętności, wiedzy, motywacji do zmiany, a także zasobów zewnętrznych tkwiących w środowisku zamieszkania osób wspieranych.

Działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni obejmują teren sołectw Krzyżowa, Korbielów, Jeleśnia, Sopotnia Wielka, Sopotnia Mała, Krzyżówki, Mutne, Przyborów podzielone na sześć rejonów pracy socjalnej. Po odebraniu zgłoszenia/wniosku pracownicy w trakcie wejścia w środowisko zamieszkania klienta rozpoznają sytuację i/lub przeprowadzają wywiad środowiskowy. Przeprowadzenie wywiadu pozwala na zdiagnozowanie problemu, z którym boryka się osoba lub rodzina. Właściwa diagnoza pozwala na przygotowanie skutecznego planu pomocy, zawierającego działania, które należy podjąć, aby sytuacja klienta uległa poprawie. Czynności planowane przez pracownika socjalnego oraz współpracujących z nim specjalistów mają na celu stworzenie takiego planu, który pozwoli, w możliwie krótkim czasie, na polepszenie sytuacji rodziny i jej usamodzielnienie. Pozytywne efekty realizacji opracowanego planu są możliwe wyłącznie wtedy, gdy tworzony jest przy współudziale pracownika socjalnego, asystenta rodziny oraz zainteresowanego klienta.

Wsparcie rodzin w wymiarze lokalnym / gminnym.

- **Zespół Interdyscyplinarny:** działający w strukturach Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni zajmuje się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie. (specjalistyczne poradnictwo, wspieranie osób i rodzin w przewycięzaniu problemu przemocy). Zespół Interdyscyplinarny tworzy grupa ludzi z różnych dziedzin, co daje możliwość komplementarnej pomocy osobom doznającym przemocy. Interdyscyplinarna praca zwiększa skuteczność pomocy pozwala także wykorzystać zasoby poszczególnych instytucji do ograniczania zjawiska przemocy w rodzinie.
- **Oświata:** Placówki oświatowe kształtują środowisko wychowawcze sprzyjające realizowaniu celów i zasad przyjętych w programie wychowawczym we współpracy z domem rodzinnym, parafią i organizacjami młodzieżowymi stosownie do warunków szkoły i wieku uczniów.
(Liczba i opis placówek oświatowych została umieszczona w tabeli nr.9 str.18)
- **Gminna Biblioteka Publiczna oferuje :**
 - różnorodny i odnowiony księgozbiór (literaturę piękną dla dorosłych, dzieci i młodzieży, literaturę popularnonaukową (dziecięcą i dla dorosłych), księgozbiór podręczny , księgozbiór regionalny, lektury szkolne)
 - dostęp do bazy „wolnelektury.pl” (do pobrania przez katalog on-line GBP)
 - bezpłatny dostęp do Internetu (komputery, tablety) ; wi-fi
 - Lokalny Klub Kodowania (m.in. nauka programowania robotów, tworzenia gier)
 - zajęcia dla przedszkolaków z programowania
 - druk 3D (nauka obsługi drukarki 3D, wydruki 3D)
 - wystawę „Jeleśnia w sepii i w kolorze” (możliwość wypożyczenia wystawy przez

instytucje)

- dostęp do bazy starych fotografii i dokumentów życia społecznego Gminy Jeleśnia (systematycznie aktualizowanej)
- warsztaty plastyczne, zajęcia literackie i lekcje biblioteczne dla dzieci i młodzieży
- Kąciki Maluszka z głośnym czytaniem⁶

Dzięki tym narzędziom biblioteka zaspokaja i rozwija potrzeby czytelnicze społeczeństwa, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży. Współpracuje z placówkami oświatowymi i kulturalnymi w celu upowszechniania wiedzy i kultury. Prowadzi zajęcia edukacyjne. Organizuje akcje czytelnicze.

- **Gminny Ośrodek Kultury:** kładzie nacisk na rozwój szeroko pojętej kultury oraz sportu. Prowadzi zajęcia dla najmłodszych dzieci, młodzieży gimnazjalnej oraz dorosłych, a także organizuje imprezy plenerowe i wydarzenia sportowe. Działalność Gminnego Ośrodka Kultury w Jeleśni to: rozpoznawanie, pobudzanie oraz zaspakajanie zainteresowań i potrzeb kulturalnych mieszkańców. Organizacja zajęć wakacyjnych i w okresie ferii zimowych, kursy tańca dla dzieci i młodzieży, stwarzanie możliwości do rozwoju amatorskiej twórczości artystycznej, edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę; organizowanie imprez kulturalnych; integrowanie społeczności lokalnej; współpraca z instytucjami upowszechniania kultury, placówkami oświatowymi, zakładami pracy, urzędami administracji samorządowej, fundacjami, stowarzyszeniami, kołami gospodyń. Działalność Gok-u opiera się na współpracy z istniejącymi na terenie Gminy Jeleśnia Kołami Gospodyń Wiejskich. GOK posiada w ofercie m.in.: kółko plastyczne, Klub malarski „Trapez”, warsztaty zdobnictwa bibułkowego, wypożyczalnię sprzętu sportowego, warsztaty kulinarne i wielkanocne oraz wiele innych.⁷
- **Placówki służby zdrowia** – na terenie gminy w 2018 r. funkcjonował Niepubliczny zakład Opieki Zdrowotnej „ALFA MED”, Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej przy Delphi (obecnie APTIV) w Jeleśni, Praktyka grupowa lekarzy POZ s.c oraz Zespół Ratownictwa Medycznego Specjalistyczny w budynku GOPS w Jeleśni.
- **Urząd Gminy Jeleśnia** - zajmujący się organizacją dowozu dzieci niepełnosprawnych do szkół poza teren gminy. Promuje miejscowy folklor wspierając dwa zespoły regionalne „Jedlicki” i „Romanka”
- **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** – podejmuje działania zmierzające do poddania się leczeniu odwykowemu przez osoby uzależnione od alkoholu. Inicjuje w środowisku lokalnym działania służące profilaktyce i rozwiązywaniu problemów alkoholowych.
- **Komisariat Policji w Jeleśni** -współpraca z zespołem interdyscyplinarnym, Pracownikami socjalnymi i Asystentem rodziny.
- **Inne** – w działania na rzecz rodziny włączają się również organizacje pozarządowe – stowarzyszenia parafie, jednostki OSP, kluby sportowe.

6 <http://www.jelesnia.pl/biblioteka>

7 <http://jelesnia.naszgok.pl>

Wsparcie rodziny na płaszczyźnie ponadlokalnej.

- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu - przy którym działa Punkt Interwencji Kryzysowej.
- Sąd Rejonowy w Żywcu wraz z Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej.
- Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej w Żywcu.
- Ośrodek Leczenia Uzależnień w Żywcu.
- Centrum Integracji Społecznej przy Żywieckiej Fundacji Rozwoju.
- Powiatowy Dom Dziecka
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Żywcu Sporyszu.
- Telefony zaufania: dla dzieci i młodzieży - 116 111, telefon dla rodziców i nauczycieli w sprawie bezpieczeństwa dzieci - 800 100 100 , Ogólnopolski Telefon Zaufania dla Ofiar przemocy w rodzinie „Niebieska linia” - 801 120 002

3. PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE JELEŚNIA

3.1 Cel główny i cele szczegółowe.

CELE I ZADANIA PROGRAMU

Celem głównym Programu Wspierania Rodziny na lata 2019- 2021 jest:

Zapewnienie wszechstronnej pomocy rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych - poprzez podjęcie konkretnych działań na rzecz rodziny i dziecka, dostosowanych do ich możliwości i aktualnych potrzeb .

Cele szczegółowe:

- 1) Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców
- 2) Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu
- 3) Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży
- 4) Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących

Cel 1.	Poprawa jakości opieki sprawowanej przez biologicznych rodziców.
Zadania do realizacji	<ol style="list-style-type: none">1. Przydzielenie rodzinom asystenta rodziny oraz prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka po zakończeniu współpracy z asystentem rodziny;2. Objęcie rodzin dysfunkcyjnych profesjonalną pomocą w różnych obszarach (uzależnienia, przemoc w rodzinie, niepełnosprawność);3. Rozwijanie interdyscyplinarnego podejścia do rozwiązywania problemów rodziny;4. Prowadzenie programów dotyczących aktywizacji społecznej dla rodziców;

	<ol style="list-style-type: none"> 5. Prowadzenie programów integracyjnych z udziałem dzieci i rodziców; 6. Udzielanie rodzicom pomocy finansowej i rzeczowej; 7. Udział pracowników socjalnych i asystentów rodzin w szkoleniach dotyczących pracy z rodziną;
Zakładane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców oraz poprawa ich zdolności wychowawczych; 2. Zmiana postaw i zachowań w rodzinach zagrożonych negatywnymi zachowaniami społecznymi; 3. Wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi tj. uzależnienia, przemoc; 4. Upowszechnianie funkcji i roli asystentów rodzin w rodzinach niewydolnych wychowawczo; 5. Współpraca podmiotów i instytucji zajmujących się pomocą rodzinie.
Wskaźniki realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba rodzin współpracujących z asystentem rodziny; 2. Liczba rodzin objętych pomocą w różnych obszarach (uzależnienia, przemoc, niepełnosprawność); 3. Liczba szkoleń i osób w nich uczestniczących; 4. Liczba podejmowanych interwencji kryzysowych; 5. Ilość i rodzaj programów aktywizacyjnych i integracyjnych; 6. Ilość osób objętych programami; 7. Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną.
Realizatorzy	GOPS, placówki oświatowe, Gminna Komisja RPA, GOK, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe,

Cel 2.	Wspieranie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu
Zadania do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Promowanie i wspieranie organizacji zajęć pozalekcyjnych; 2. Realizacja programów profilaktycznych i terapeutycznych, m.in. współfinansowanie wypoczynku; 3. Wspieranie rodziny w formie poradnictwa; 4. Działania na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej członków rodzin; 5. Propagowanie i wspieranie zdrowego stylu życia;
Zakładane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich oraz w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny; 2. Podniesienie możliwości prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży w rodzinach; 3. Przyjmowanie pozytywnych postaw społecznych i obywatelskich przez dzieci i młodzież; 4. Wzmocnienie postaw rodzicielskich poprzez pomoc rodzin wspierających; 5. Zwiększenie mobilności opiekunów w podejmowaniu pracy zarobkowej, leczenia, terapii, udziału w warsztatach, 6. Podniesienie możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży.

Wskaźniki realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ewaluacja podjętych działań; 2. Liczba rodzin, które nabyły umiejętności prawidłowego funkcjonowania; 3. Ilość godzin dokonanego nieodpłatnego poradnictwa specjalistycznego; 4. Ilość i rodzaj programów profilaktycznych i terapeutycznych; 5. Liczba zawartych umów z rodzinami wspierającymi; 6. Liczba rodzin objętych wsparciem rodziny wspierającej; 7. Liczba i ilość form zajęć pozalekcyjnych.
Realizatorzy	GOPS, placówki oświatowe, Gminna Komisja RPA, GOK, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe,

Cel 3.	Wyrównywanie szans edukacyjnych dzieci i młodzieży
Zadania do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Udzielanie pomocy w formie stypendiów, zasiłków szkolnych, wyprawki szkolnej, specjalnych rządowych programów pomocy dzieciom i uczniom; 2. Prowadzenie świetlic dla dzieci i młodzieży; 3. Organizowanie zajęć pozalekcyjnych; 4. Realizowanie programów profilaktycznych i edukacyjnych dla dzieci i młodzieży; 5. Realizowanie integracyjnych form nauczania, opieki i rehabilitacji dzieci i młodzieży; 6. Wsparcie dzieci i młodzieży w placówkach oświatowych poprzez poradnictwo psychologiczne i pedagogiczne.
Zakładane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Poprawa relacji i więzi w grupach rówieśniczych; 2. Poprawa wyników w nauce dzieci i młodzieży; 3. Przyjmowanie pozytywnych postaw społecznych i obywatelskich przez dzieci i młodzież; 4. Zwiększenie oferty bezpłatnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży; 5. Podniesienie bezpieczeństwa bytowego dzieci i młodzieży; 6. Wyrównanie szans edukacyjnych dzieciom niepełnosprawnym.
Wskaźniki realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Liczba dzieci korzystających ze stypendiów, zasiłków szkolnych, wyprawek i specjalnych rządowych programów pomocy; 2. Liczba placówek wsparcia dziennego; 3. Liczba dzieci i młodzieży uczęszczających do placówek wsparcia dziennego; 4. Liczba programów profilaktycznych i edukacyjnych; 5. Liczba klas integracyjnych, grup integracyjnych w przedszkolach i żłobkach; 6. Liczba dzieci niepełnosprawnych w grupach integracyjnych; 7. Liczba konsultacji pedagogicznych i psychologicznych w szkołach;
Realizatorzy	GOPS, placówki oświatowe, Gminna Komisja RPA, GOK, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe,

Cel 4.	Zapobieganie powstawaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywanie już istniejących
Zadania do realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, nauczycieli, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli instytucji kontaktujących się z rodziną; 2. Monitorowanie środowisk zagrożonych uzależnieniami, motywowanie do podjęcia terapii i monitorowanie terapii; 3. Współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności ze szkołami, policją, placówkami służby zdrowia, sądami, PCPR, w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym; 4. Wspieranie i propagowanie idei wolontariatu oraz innych form aktywności społecznej sprzyjających rozwijaniu postaw charytatywnych w stosunku do osób wymagających pomocy i wsparcia; 5. Praca socjalna polegająca na wzmacnianiu lub odzyskiwaniu przez rodzina zdolności do pełnienia prawidłowych funkcji w społeczeństwie; 6. Zapewnienie pomocy finansowej i rzeczowej rodzinom zagrożonym ubóstwem. 7. Dążenie do reintegracji rodzin, w których dzieci zostały umieszczone w pieczy zastępczej; 8. Prowadzenie działalności edukacyjno-kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej, mającej na celu organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży.
Zakładane rezultaty	<ol style="list-style-type: none"> 1. Systemowy sposób rozwiązywania problemów rodziny; 2. Ukierunkowana pomoc na rzeczywiste problemy i potrzeby rodziny; 3. Wsparcie rodzin niewydolnych finansowo, 4. Rozwijanie zainteresowań dzieci i młodzieży; 5. Zacieśnienie współpracy z podmiotami podejmującymi różnorodne działania na rzecz rodzin z dziećmi; 6. Rozwój wolontariatu; 7. Podniesienie profesjonalizmu osób niosących pomoc rodzinie.
Wskaźniki realizacji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ilość oraz liczba uczestników szkoleń, seminariów, konferencji, forów wymiany doświadczeń; 2. Liczba przeprowadzonych wywiadów środowiskowych; 3. Liczba rodzin i dzieci objętych wsparciem, 4. Liczba osób objętych monitoringiem 5. Liczba wolontariuszy; 6. Ilość proponowanych alternatywnych form spędzania czasu wolnego dla dzieci i młodzieży.
Realizatorzy	GOPS, placówki oświatowe, Gminna Komisja RPA, GOK, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, organizacje pozarządowe,

I. DANE DOTYCZĄCE PROGRAMU

Miejsce realizacji programu	Gmina Jeleśnia
Adresaci programu	Rodziny w sytuacjach kryzysowych wynikających z problemów rodzinnych (konflikty, przemoc, uzależnienia, bezrobocie, ubóstwo), Rodziny przeżywające trudności wychowawcze (szczególnie w wychowywaniu dzieci w wieku dojrzewania), Rodziny przeżywające trudności związane ze stanem zdrowia dziecka (choroba i niepełnosprawność), Rodziny wielodzietne, Rodziny niepełne
Koordynator programu	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni.
Realizatorzy programu	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni. Gminny Zespół Interdyscyplinarny w Jeleśni. Placówki oświatowe z terenu Gminy Jeleśnia, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Komisariat Policji w Jeleśni, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Żywcu,
	Gminny Ośrodek Kultury w Jeleśni. Urząd Gminy w Jeleśni. Placówki służby zdrowia na terenie gminy Parafie i organizacje pozarządowe z terenu gminy, Sąd Rejonowy w Żywcu – kuratorzy zawodowi i społeczni Rady sołeckie
Źródła finansowania programu	Środki własne gminy Jeleśnia. Dotacje z budżetu państwa Środki partnerów realizujących program

3.2 Analiza SWOT

Istotnym elementem diagnozy jest analiza mocnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń w obszarze wsparcia rodziny. Analizę SWOT w tym zakresie zawiera poniższa tabela. Analiza strategiczna polega na ocenie tych wszystkich elementów stanu istniejącego, które zostały rozpoznane. Głównie skupia się ona na odpowiedzi na pytania:

- ➔ czy stanowią one silną, czy słabą stronę, tzn. czy są czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym pożądaną rozwój?
- ➔ jakie szanse lub zagrożenia dla gminy płyną z jego kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?

Analiza sporządzonej kombinacji tych czynników pozwala na ocenę, jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Jakościowa analiza strategiczna obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu ich opieki oraz prawdopodobnej przyszłej sytuacji pozwala nam ukierunkować działania w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Tabela 10. Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> • Realizacja celów strategicznych i operacyjnych wynikających z dokumentów strategicznych: <ol style="list-style-type: none"> a) Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla gminy Jeleśnia, b) Programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, c) Gminnego Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii. • zaangażowani w działania pracownicy jednostek działających na rzecz dziecka i rodziny; • ciągłe podnoszenie kwalifikacji pracowników jednostek działających na rzecz dziecka i rodziny; • doświadczenie i wiedza we wsparciu rodzin pracowników GOPS, odpowiedzialnych za realizację wsparcia, • funkcjonowanie Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, • funkcjonowanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; • wykwalifikowana kadra pedagogiczna szkół znajdujących się na terenie gminy; • możliwość organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży w okresie wakacji i ferii zimowych, • funkcjonowanie Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej Żywcu; • Wsparcie stypendialne dla dzieci i młodzieży • znajomość zasobów środowiska lokalnego przez pracowników GOPS, • współpraca z samorządem, • realizacja rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie żywienia” • „Tradycyjne „ rodziny, małe lokalne środowiska, Niska przestępczość, tradycyjna religijność rodzin 	<ul style="list-style-type: none"> • Bierna postawa wobec problemów występujących w rodzinie, niechęć do nawiązywania współpracy z placówkami niosącymi pomoc w tym zakresie • Utrudniony dostęp do poradnictwa specjalistycznego (psycholog, mediator rodziny) – dojazd do miasta powiatowego przy jednoczesnym niechętnym korzystaniu z usług dostępnych w miejscowości gminnej • Brak pozytywnych wzorców osobowych w rodzinach dysfunkcyjnych, odrzucanie autorytetu szkoły/ nauczyciela • Brak świadomości społecznej o potrzebach i możliwościach w zakresie opieki rodziny zastępczej • Ograniczone środki finansowe na realizację założonych programów • Wyuczona bezradność i roszczeniowość, uzależnienie od pomocy instytucjonalnej (głównie finansowej) i brak współpracy ze strony rodzin w zakresie rozwiązywania problemów. • niedostateczne środki finansowe na zaspokojenie bieżących potrzeb ośrodka oraz na rozwinięcie prowadzonej działalności. • obciążenie pracowników dodatkowymi zadaniami, • małe zaangażowanie organizacji pozarządowych do działań wspierających procesy wychowawcze w rodzinie, • utrzymujące się bezrobocie; • Brak dostatecznej infrastruktury, mieszkań chronionych i socjalnych, żłobków, • Mentalność małych środowisk – stereotypy blokujące korzystanie z usług specjalistów.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> • polityka państwa przyjazna rodzinom, • wzrost świadomości jakie znaczenie i jaką wartość niesie ze sobą rodzina, • wzrost świadomości dotyczącej wiedzy na temat wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez rodziny. • nawiązanie współpracy z zewnętrznymi jednostkami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, • wzmocnienie wartości moralnych oraz autorytetu rodziców; • umocowania prawne gwarantujące podejmowanie skutecznych działań w zakresie profilaktyki i 	<ul style="list-style-type: none"> • Zaniedbywanie obowiązków opiekuńczo wychowawczych przez rodziców, • zmiany w zakresie finansowania opieki nad dzieckiem, brak zagwarantowanych odpowiednich środków finansowych; • postępujący zanik systemu wartości moralnych wśród młodzieży; • zanik autorytetów, kryzys wartości rodzinnych, • zmiany zachodzące wewnątrz struktury rodziny, rozluźnienie więzi rodzinnych; • zanik kontaktów bezpośrednich między ludźmi na rzecz pośrednich, tj. telefonicznych, internetowych; • bezradność i bierność rodzin w rozwiązywaniu

<p>wsparcia rodzin niewydolnych wychowawczo;</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwój wolontariatu; • tworzenie partnerstwa działających na rzecz rodziny. • Realizacja projektów edukacyjno-wychowawczych ukierunkowanych na zapobieganie i niwelowanie agresji wśród dzieci, • Wzmocnienie współpracy pomiędzy instytucjami wspierającymi rodzinę. 	<p>własnych problemów;</p> <ul style="list-style-type: none"> • pozostawanie w sferze ubóstwa, wykluczenia społecznego (tzw. zjawisko „dziedziczenia biedy”); • zbyt późne diagnozowanie problemu w rodzinie; • emigracja zarobkowa, rozpady związków (rozwoły, separacje) • starzenie się społeczeństwa • polaryzacja społeczeństwa- zwiększenie dystansu pomiędzy biednymi a bogatymi
---	--

3.3 Wnioski końcowe

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni wnioskuję , w ramach realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodzin, o rozważenie możliwości przeprowadzenia następujących projektów:

■ **Program socjalny „Szkoła dla rodziców przeżywających trudności opiekuńczo-wychowawcze”**

Projekt adresowany jest do osób (rodziców) mieszkających na terenie Gminy Jeleśnia, przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze, dla których zorganizowane zostaną cykliczne spotkania w formie wykładów i warsztatów.

Głównym celem tego Projektu jest zorganizowanie i realizacja wsparcia psychoedukacyjnego rodziców w rozwiązywaniu problemów opiekuńczo – wychowawczych, poprzez udział tych osób w *Szkole dla rodziców*. Praca z grupą odbywać się będzie przy wykorzystaniu przez prowadzących metody pracy grupowej, metody pracy z indywidualnym przypadkiem, a także przy wykorzystaniu innych optymalnie dobranych metod i technik pracy z grupą i indywidualnymi osobami, nakierowanych na realizację wyznaczonego celu głównego. W Gminie Jeleśnia pomimo rozbudowanego systemu świadczeń pieniężnych i niepieniężnych - podobne działania rzadko lub w ogóle nie są podejmowane.

Dlatego też istnieje uzasadniona potrzeba zorganizowania warsztatów dla rodziców mających na celu nie tylko skompensowanie braków wychowawczych ale też nabycie, rozwinięcie odpowiedniej wiedzy i kształtowanie podstawowych i ponadpodstawowych umiejętności społecznych przydatnych w codziennym życiu.

■ **Program socjalny „ Powrót do domu : Aktywne wsparcie dla rodziny pragnącej odzyskać dzieci umieszczone w rodzinnej pieczy zastępczej.”**

Program będzie polegał na intensywnym finansowym wsparciu określonego środowiska rodzinnego i zmierzał do jego całkowitego usamodzielnienia się w znacząco krótkim czasie 12-18 miesięcy.

Będzie realizowany przez Asystenta rodziny przy wsparciu Pracowników socjalnych, dzielnicowych i kuratorów sądowych pracujących na terenie gm. Jeleśnia.

Asystent dokona wnikliwej analizy rodzin ze szczególnym uwzględnieniem tych środowisk które są zagrożone odebraniem dzieci lub już nastąpiło umieszczenie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej.

Zadaniem realizujących projekt jest stworzenie warunków by dzieci mogły w krótkim czasie wrócić do rodziny biologicznej (pomoc w zdobyciu lokalu mieszkalnego, wsparcie samorozwoju, uzyskanie stałego źródła dochodu).

Cel zostanie osiągnięty poprzez intensywną pomoc finansową wskazanej rodzinie by ta w najbliższej przyszłości stała się niezależna od wsparcia materialnego instytucji pomocowych.

Programy będą przygotowywane i w miarę możliwości realizowane w czasie obowiązywania przedmiotowego Gminnego Programu Wspierania Rodziny w latach 2019-2021 lub w latach kolejnych.

3.4 Monitoring i ewaluacja programu

Monitoring Gminnego Programu Wspierania Rodziny będzie realizowany przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jeleśni. Będzie on stałym i ciągłym procesem obserwacji zmian ilościowych i jakościowych, mającym na celu zapewnienie informacji na temat skuteczności podejmowanych działań oraz osiągniętych rezultatów. Pozwoli to na bieżącą i etapową kontrolę stopnia realizacji nakreślonych zadań. Wnioski z badań będą stanowiły podstawę do ewentualnego modyfikowania celów i zadań w kolejnych latach oraz pozwolą na planowanie zabezpieczenia finansowego Programu. Po zakończeniu realizacji działań określonych w prezentowanym programie sporządzony zostanie raport końcowy. Zostanie w nim dokonana ocena zrealizowanych przedsięwzięć oraz zostaną wskazane te formy działań, które powinny być kontynuowane w latach następnych oraz te, które powinny ulec modyfikacji.

Monitorowanie Programu odbywać się będzie na podstawie sporządzonej sprawozdawczości z wykonywanych działań oraz analizy zebranych danych dotyczących zrealizowanych w ramach Programu działań podejmowanych przez podmioty zaangażowane w jego realizację. Ocena skuteczności będzie dokonywana głównie w oparciu o analizę założonych wskaźników do których posłużą dane uzyskiwane ze sprawozdań rocznych z realizacji zadań przez jednostki realizujące poszczególne zadania.

Określone dla poszczególnych zadań wskaźniki mają charakter jakościowy i ilościowy oraz odnoszą się bezpośrednio do oczekiwanych efektów działań. W ramach poszczególnych celów i zadań wskazano podmioty odpowiedzialne za ich realizację, rozumianą jako nadzór nad wykonaniem zadania.

Informacje te będą przedkładane Radzie Gminy Jeleśnia do dnia 31 maja każdego roku za rok poprzedni.

Monitoring posłuży głównie do:

- kontroli postępu realizacji założonych celów,
- oceny zaangażowania jednostek odpowiedzialnych za realizację poszczególnych działań,
- porównania zgodności osiągniętych rezultatów z przyjętymi celami
- weryfikacji efektywności wykorzystania środków na realizację określonych celów.

Do ewaluacji programu proponuje się powołać zespół osób odpowiedzialnych za monitorowanie wskaźników w/w programu. Zespół powoła Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Jeleśni po konsultacji z Wójtem i Radą Gminy.

3.5 Podsumowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Jeleśnia na lata 2019 - 2021 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywne instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami, wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego.

4. SPIS TABEL

1. Liczba ludności.
2. Przyrost naturalny ludności.
3. Powody przyznania pomocy społecznej w Gminie Jeleśnia w latach 2016- 2018.
4. Typy rodzin objętych pomocą społeczną.
5. Rodziny objęte wsparciem asystenta rodziny.
6. Liczba osób/rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Jeleśnia w latach 2016 – 2018.
7. Wydatki na świadczenia wychowawcze 500+, oraz realizacja programu „Dobry start” .
8. Wydatki na świadczenia rodzinne finansowane z dotacji budżetu państwa oraz liczba świadczeń.
9. Liczba dzieci w placówkach oświatowych na terenie Gminy Jeleśnia.
10. Analiza SWOT

5. BIBLIOGRAFIA

1. Ostouch-Kamińska J.: *Rodzina partnerska jako relacja współzależnych podmiotów. Studium socjopedagogiczne narracji rodziców przeciążonych rolami.* Kraków 2011 str.86-87
2. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych.

6. ZASOBY INTERNETOWE

<https://szkolnictwo.pl/index.php?id=PU7247>

<https://doradcawpomocypolecznej.pl/artykul/definicja-rodziny-w-przepisach-o-swiadczeniach-rodzinnych-i-swiadczeniu-wychowawczym>

<http://www.wos.org.pl/rodzina-jej-typy-i-funkcje.html>

<http://www.jelesnia.pl/biblioteka>

<http://jelesnia.naszgok.pl>

PRZEWODNICZĄCY RADY
GMINY JELEŚNIA
Jerzy FELIKS